

Kultūros ir meno projektų bei procesų stebėsenos ir analizės modeliavimo sistema

Tarpdisciplininio meno sritis

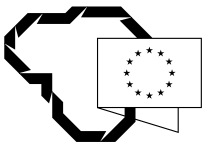
Ekspertinio vertinimo ataskaita

Ši ataskaita yra tyrimo *Stebėsenos, analizės ir modeliavimo sistemos kokybinių rodiklių nustatymas. Tarpdisciplininio meno sritis*, vykdomo siekiant sukurti Kultūros ir meno projektų ir procesų stebėsenos ir analizės modeliavimo sistemą (SAMS), dalis.

Parengė doc. dr. Vytautas Michelkevičius

Ataskaita parengta vykdant projektą „Kultūrinės plėtros projektų ir procesų valdymo, stebėsenos ir analizės sistemos sukūrimas ir išbandymas“.

Projektas bendrai finansuojamas iš Europos socialinio fondo lėšų (Projekto Nr. 10.1.1-ESFA-V-912-01-0033).

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Lietuvos kultūros tarybai priklauso autorių turtinės teisės atgaminti bet kokia forma ar būdu, išleisti ir viešai skelbti (visą ar dalimis), įskaitant padarymą viešai prieinamu kompiuterių tinklais, tyrimą ir visas pateiktas rekomendacijas. Šios informacijos naudojimas galimas mokslo ir nekomerciniais tikslais, nurodant cituojamą šaltinį.

Autorių išreikštas požiūris nebūtinai sutampa su Lietuvos kultūros tarybos.

Turinys

Ataskaita	4
Tarpdisciplininio meno srities apibrėžimas	4
Tarpdisciplininio meno srities veiklų sąrašas	8
Tarpdisciplininio meno srities produktų ir paslaugų sąrašas	8
Tarpdisciplininio meno srities raidos apibrėžimas	9
TM socialiniuose, politiniuose ir ekonominiuose kontekstuose	10
Tarpdisciplininio meno srities projekto apibrėžimas	11
Tarpdisciplininio meno srities raidos vertinimo kriterijai	12
Tarpdisciplininio meno srities raidos rodikliai	13
Tarpdisciplininio meno srities projekto vertinimo kriterijai	14
Tarpdisciplininio meno srities projekto rodikliai	15
Santrauka	16
Tarpdisciplininio meno srities apibrėžimas	16
Tarpdisciplininio meno srities veiklų sąrašas	16
Tarpdisciplininio meno srities produktų ir paslaugų sąrašas	17
Tarpdisciplininio meno srities raidos apibrėžimas	17
Tarpdisciplininio meno srities projekto apibrėžimas	18
Tarpdisciplininio meno srities raidos vertinimo kriterijai	19
Tarpdisciplininio meno srities raidos rodikliai	20
Tarpdisciplininio meno srities projekto vertinimo kriterijai	21
Tarpdisciplininio meno srities projekto rodikliai	22

Ataskaita

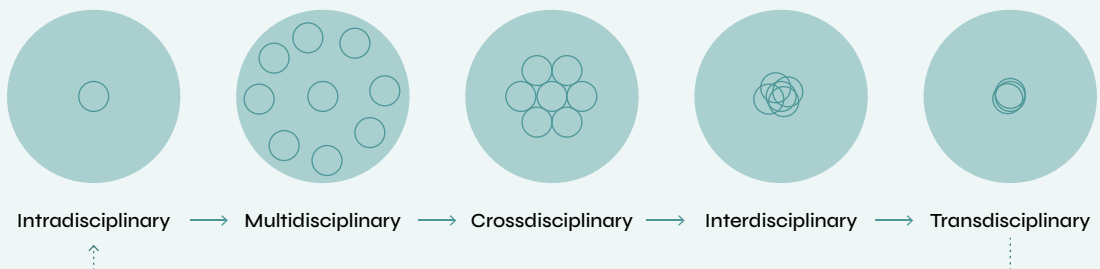
Tarpdisciplininio meno srities apibrėžimas

Tarpdisciplininis menas (TM) – tai iš vizualaus meno (VM) susiformavusi meno sritis, kuri nuolat peržengia ne tik apimamas disciplinas, bet ir kitas meno, mokslo ir įvairias praktinės bei teorinės veiklos sritis. TM pagrindiniai kriterijai yra tokie: tarpdiscipliniškumas tarp vizualaus meno ir kitų meno bei mokslo sričių, atitinkama kūrimo ir rodymo institucija ar kontekstas bei antispecializacija ir antiizoliacija.

Transdisciplininis menas, kuris pasireiškia vis naujai atsirandančiomis kūrybos veiklomis, taip pat laikytinas TM. Tačiau reikia pabrėžti, kad TM nėra multidisciplininis menas, kai formaliai jungiamos kelios disciplinos ar sritys, greičiau tai kūrimo ir mąstymo būdas, išeinantis iš vienos disciplinos, cecho ar gildijos ribų.

Nors dalis TM veiklų ir kontekstų persidengia su šiuolaikiniu menu, TM neįmanoma apibrėžti per šiuolaikinio meno sąvoką, nes pastarojo samprata ne tik nuolat kinta, bet ir yra labai priklausoma nuo ideologinių ir institucinių pozicijų.

Tarpdisciplininis menas (TM) gali būti apibrėžiamas per kelis kriterijus. Tačiau visų pirma reikėtų apibrėžti, kuo skiriasi įvairūs discipliniškumo būviai. Ši schema padėtų geriau suprasti santykius tarp skirtingų disciplinų ir suvokti, kad TM visgi yra vienos disciplinos (srities) – šiuo atveju vizualaus meno - viduje, tačiau ją nuolat peržengia.

TM samprata nuo dailės apibrėžties pirmiausia skiriasi tokiomis meno raiškomis, kurios ne tik peržengia dailės, bet ir vizualaus meno ribas (pvz., garso menas, audio-vizualinis menas), todėl kartais gali atrodyti paradoksalu, kad TM posritis priklauso vizualiojo meno sričiai. Tuo tarpu fotografiją galėtume laikyti bene pirmąja TM raiška, nes joje reiškiasi dailės bei mokslo disciplinų ir technologijų sąveikos. Tačiau tai galiotų tik fotografijai, veikiančiai vizualaus meno diskurse, nes, kaip žinia, fotografija gali būti ir žiniasklaidos, ir archyvavimo, ir kitų veiklų priemone.

Pati TM sąvoka yra iš dalies nusistovėjusi ir turi tam tikrą kultūrinę vartojimo tradiciją Lietuvoje, tačiau pasauliniu mastu ji nėra plačiai vartojama. Jai iš dalies sinonimiškos sąvokos „tarpdalykinis“ ar „interdisciplininis“ taip pat turi tam tikras nusistovėjusias vartojimo konotacijas ir jos dažniau aptinkamos mokslo ir edukacijos

laukuose, tačiau kai kalbame apie meno raiškas (pvz., fotografiją ar skulptūrą), mes jas vadiname disciplinomis, o ne dalykais, todėl „tarpdisciplininis“ šiame kontekste yra geriausias būdvardis.

Kaimyninėse šalyse yra vartojamos kitos sąvokos. Pvz., Lenkijoje ir kitose šalyse vartojamos „intermedijų“ (angl. „intermedia“) ar „intermedijos meno“ sąvokos, kurios apima arba naujesnes vizualaus meno formas, tarkim, medijų ar performanso meną, arba formas, peržengiančias vienos meno srities ribas. Ši sąvoka buvo pradėta vartoti XX a. 7 dešimtmetyje *Fluxus* menininko Dicko Higinso.

Iš dalies sinonimiškos ir persidengiančios su TM yra sąvokos „medijų menas“, „meno ir mokslo sąveikos praktikos“ (ang. Art & Science), „intermedijų menas“, „meninis tyrimas“ ir pan.

Kita vertus, tai, ką sąvoka apima, nėra stabilu, nes ji aprėpia ir „besirandančias meno formas“ („emerging arts“ arba „unstable arts“), kurios kinta, kai tik naujos technologijos, medijos ar reiškiniai yra įtraukiami į meno lauką kaip metodai, priemonės ar temos.

Kūrimas ar mąstymas vienoje disciplinoje gali būti prilyginimas buvimui saugiai namuose (Loveless, 2019: 46), tuo tarpu kitų disciplinų (pri)jungimas yra smalsumo vedama paieška už disciplinos ribų, ieškant naujų raiškos formų bei naujų žinojimo būdų. Todėl TM iš esmės negali būti apibrėžtas išvardijant baigtiniame sąrašė visus į jį įeinančius posričius.

Taigi, tarp ko yra tas tarpdiscipliniškumas? Ne tik tarp pačių vizualiojo meno disciplinų (tapyba, skulptūra, grafika ir t. t.), bet ir tarp kitų meno disciplinų (ar sričių): tarp vizualiojo meno ir performatyviųjų (ir scenos) menų, tarp vizualiojo meno ir muzikos (pvz., garso menas (*fluxus*), hepeningai ir performansai), tarp vizualiojo meno ir kino (pvz., videomenas, eksperimentinė animacija, išplėstinė realybė (XR)), įskaitant papildytą realybę (AR), virtualią realybę (VR) ir t. t.), menininkų sukurti filmai (dažniausiai rodomi galeriniame kontekste), tarp vizualiojo meno ir literatūros (ne vienas konceptualus menininkas naudojo kalbą ir literatūrinės priemonės kaip savo raiškos būdą; taip pat nauji rašymo žanrai, tokie kaip „meno rašymas“, „meno-raša“ ar rašymas su menu (*artwriting*)). Čia prisiminkime garsųjį Solo Lewitto teiginį iš 35 teiginių apie konceptualų meną (1969), kad „ne visi žodžiai yra literatūra, kaip ir ne visi skaičiai yra matematika“.

Taip pat tarpdiscipliniškumas gali būti ir tarp motininės vizualiojo meno bei įvairių mokslo disciplinų. Biomenas (su biologija), generatyvus ar dirbtinio intelekto menas (su informatika), geomenas (su geografija) ir t. t.

Taigi, tarpdisciplininis meno kūrinys užmezga sąsajas su kitomis meno disciplinomis, tačiau atsispirdamas nuo vizualiojo meno disciplinos. Jei žiūros taškas visgi būtų kita disciplina (pvz., teatras ar kinas), tas kūrinys greičiausiai ir turėtų būti suvokiamas bei vertinamas iš tos disciplinos pozicijų. **Svarbu tai, kad jei viename renginyje yra žiūrimas filmas, skaitomi eilėraščiai ir rodomi tapybos ar fotografijos kūriniai, jį galima pavadinti tarpdisciplininio renginiu, bet ne TM renginiu, nes jame įvairios sritys dalyvauja lygiavertiškai ir nesuformuoja jungtinio visų sričių kūrinio, kurio pagrindas VM.**

TM būtų sunku įvardyti kaip naują ar atskirą discipliną, nes kūrėjo veikloje ties kiekvienu nauju projektu susiejamos skirtingos disciplinos, tačiau ryšys yra laikinas arba projektinis. Jos sujungiamos ar perklojamos konkrečiam tikslui pasiekti, todėl iš tokių pozicijų TM būtų galima įvardyti kaip veiklos lauką ar mąstymo principą. Tuo tarpu **trans**disciplininis menas galėtų būti įvardijamas kaip kuriantis naują discipliną, kurią būtų sunku vertinti esamų disciplinų rėmuose (pvz., fotografijos, tapybos ar skulptūros).

Visgi galiausiai nuspręsti, ar konkretus meno reiškinyje yra TM, padeda institucinis sukūrimo ar rodymo kontekstas. Pvz., jei teatras prodiusuoja ir rodo TM galimu laikyti kūrinių teatre, tai jis ir turėtų būti priskiriamas teatrui bei vertinamas iš jo diskurso, o jei performansą (kuris kartais formaliai gali būti labai panašus į spektaklį) kuria ar rodo tarpdisciplininio meno erdvė, tuomet jis laikomas TM.

TM santykis su šiuolaikiniu menu

Tačiau TM santykis su iš pirmo žvilgsnio gretima sąvoka „šiuolaikinis menas“ yra gerokai komplikuočiau. Vieni TM reiškiniai ir menininkai yra laikomi šiuolaikinio meno dalimi, kiti jas peržengia panašiai, kaip peržengia (šiuolaikinės) dailės ribas. Tai priklauso nuo institucinio, kuratorinio bei menotyrinio požiūrio.

Šiuolaikinis menas iš esmės negali būti laikoma apibrėžiančia sąvoka, nes jis dažnai yra per daug sąlygotas institucinio bei ideologinio požiūrio ir vertinamas nevienareikšmiškai bei subjektyviai santykyje su daile ir kitomis vizualiojo meno sritimis. Taip pat šnekamojoje kalboje dažnai „šiuolaikinio meno“ sąvoka yra painiojama su moderniu menu (tai istorinė, su modernizmu susijusi sąvoka) arba vartojama įvardinti šiandieninio meno procesams ir kūriniams, kurie nebūtinai yra vizualūs, o gali būti priskirti muzikos, teatro ir kitoms sritims.

Postdiscipliniškumas

Verta paminėti, kad tiek šiuolaikinis menas, tiek tarpdisciplininis menas yra postdisciplininis.

Taip pat yra ir su šiuolaikinio meno studijomis – studentai dažniausiai studijuoja diskursyviai (temas / problemas), o po to jau renkasi discipliną (priemonę) ir į ją gilinasi patys arba angažuoja specialistus, kad išreikštų idėją.

Pasaulyje pripažintas kuratorius ir teoretikas Charlesas Esche'as mano, kad akademijos aplinka turi užtikrinti tris parametrus:

1. Anti-specializaciją – akademija turi priešintis specializacijai ir skaidymui į disciplinas;
2. Anti-izoliaciją – akademija turi palaikyti dialogą su savo menine bei nemeninga aplinka ir kontekstu;
3. Anti-hierarchiją – akademija turi vengti kurti hierarchinius skirtumus tarp įvairių medijų, disciplinų ir diskursų (Esche, 2009: 105).

Todėl tam tikrais atvejais yra neproduktyvu skaidyti į disciplinas reiškinius, kurie yra išsikerę ne tik tarp įvairių disciplinų, bet ir sociokultūrinių sluoksnių.

Apibrėžiant TM būtų galima vardyti įvairias TM raiškas: nuo garso meno iki dalyvaujamojo meno, tačiau dėl neįmanomumo turėti baigtinį sąrašą tai būtų neproduktyvu. Svarbiausia atkreipti dėmesį, kad kalbant apie TM nereikia apsistoti vien ties „tarpdiscipliniškumu“ ir padaryti jį vieninteliu vertinamumo kriterijumi, nes šį sąvoka turi būti suvokiama santykyje su „menu“. Pastaruosius dešimtmečius buvo pastebimas bandymas ne kartą spekuliuoti „tarpdiscipliniškumu“ kaip kokybės kriterijumi įvairiose disciplinose (pvz., „tarpdisciplininis festivalis“ ir t. t.), tačiau iš dabarties perspektyvos galime matyti, kad ši sąvoka devaluota. Dažnu atveju tai būdavo bandymas pasislėpti už madingų sąvokų, neturint konkreto ar aiškiai suformuluoto turinio (žr. LKT nefinansuotų paraiškų pavadinimus TM srityje).

Pati „disciplinos“ sąvoka yra susijusi su hierarchijos nustatymu ir galios įveiklinimu. Ji kildinama iš lotyniško žodžio *disciplina*, kuris reiškia *disciples* – (mokinių) instruktavimą, atliekamą vyresniųjų. Šis procesas nurodo į specializuotas ir vertingas žinias, kurias vieni žmonės turi, o kiti ne. Tuo tarpu tarpdiscipliniškumas yra tradicijos laužymas, ėjimas už nustatytų ribų ir naujų žinių bei metodų joms sukurti paieška.

Rekomendacija: pasiremiant tyrėjo daugiau kaip penkiolikos metų įvairių sričių ekspertavimu ir 20 metų aktyviu dalyvavimu tiek dailės, tiek fotografijos, tiek tarpdisciplininio meno scenose, vertėtų taikyti postdisciplininį požiūrį vizualiųjų menų srities viduje ir vertinti posrčius kartu. Tokiu būdu būtų išvengta daugelio nesupratimų, kylančių tiek iš organizatorių (pareiškėjų), tiek iš vertintojų (ekspertų) pusės.

Pastabos pabaigai: polidisciplinamorija vs multidiscipliniškumas

Menininkė ir filosofė Adrian Piper savo tekste „On Wearing Three Hats“ (1996) (<http://www.adrianpiper.com/docs/WebsiteNGBK3Hats.pdf>) aprašo, ką reiškia veikti daugiau nei vienoje disciplinoje, kai tave supa monodisciplininė logika.

Šiandien meninis tyrimas labiausiai žymi tokios tarpdisciplininės (tiek tarp įvairių meno, tiek mokslo disciplinų) veiklos specifiką ir nebelieka prieštaravimų tarp skirtingų disciplinų, protokolų ir kultūrų.

Natalie Loveless knygoje „How to Make Art at the End of the World“ (2019) pasiūlo pažvelgti į tarpdiscipliniškumą iš žmogiškų santykių perspektyvos. Jei disciplininį meną ar mokslą galima būtų prilyginti monogaminei santuokai, tai TM – poliamoriniams santykiams, kur sąveikauja daugiau nei vienas asmuo, nepriklausomai nuo lyties, ir jų konsteliacija nuolat kinta. Todėl į šią problemą autorė siūlo žiūrėti kaip į „polidisciplinamoriją“, kurią tiesiogiai išversti galima kaip „meilę daugeliui disciplinų vienu metu“. Poli- ar multidiscipliniškumo kritikus, sakančius, kad negalima profesionaliai įvaldyti daug disciplinų, čia būtų galima atremti argumentu, kad jei išties myli ir esi įsijautęs į esamą metu naudojamą discipliną, tai gali ją perprasti pats ar kartu su partnerių profesionalų pagalba.

Tarpdisciplininio meno srities veiklų sąrašas

- Tarpdisciplininio meno veiklos projektavimas
- Meninis tyrimas arba tyrimas, reikalingas sukurti projektui
- Eksperimentas / bandymas laboratorijoje ar dirbtuvėse, technologijų ir medžiagų konstravimas ir testavimas
- Darbas studijoje, laboratorijoje ar bet kurioje kito darbinėje erdvėje
- Bendradarbiavimas su bendruomene, mokslo sritimi ar institucija ar visuomenine organizacija
- Projekto pristatymas konferencijoje, seminare, festivalyje, simpoziume ir kitame profesionaliame sklaidos reginyje
- Ir visos kitos, kūrėjų ir ekspertų manymu, tinkamos, bet nenurodytos veiklos

Tarpdisciplininio meno srities produktų ir paslaugų sąrašas

- Paroda
- Garso įrašas / leidinys (CD, MC (garsajuostė), LP (vinilas), skaitmeninė laikmena, elektroninė nuoroda)
- Performansas / koncertas / atlikimas
- Judančio vaizdo kūrinys (animacija, filmas, išplėstinė realybė (XR), virtuali realybė (VR))
- Instaliacija
- Interaktyvus kūrinys
- Interneto puslapis ar socialinių medijų profilis
- Tarpdisciplininio meno veiklos metu sukurtas prototipas ar modelis
- Leidinys (spausdintas arba elektroninis)
- Publikacija kitame leidinyje
- Pristatymas konferencijoje ar seminare
- Festivalis, simpoziumas, seminaras, dirbtuvės (kuravimas ir organizavimas)
- Renginys viešojoje erdvėje arba įtraukiant bendruomenes
- Ir visi kiti, kūrėjų ir ekspertų manymu, tinkami, bet nenurodyti produktai ir paslaugos

Tarpdisciplininio meno srities raidos apibrėžimas

TM yra susijusi su Lietuvos ir kaimyninių šalių meno istorija ir sociopolitiniu kontekstu. Pasak „Dailės žodyno“ (VDA leidykla, 1999), dailė buvo skirstoma į vaizduojamąją, taikomąją ir monumentaliją, tačiau jau nebe pirmas dešimtmetis toks skirstymas nebetaikomas. Vilniaus dailės akademijoje irgi beveik prieš dešimtmetį buvo atsisakyta meną skirstyti į taikomąjį ir vaizduojamąjį. Iš dalies architektūra ir dizainas pakeitė „taikomosios dailės“ sąvoką, o monumentalioji dailė arba prie jų prisijungė, arba tapo šiuolaikiniu menu. „Tarpdisciplininis menas“ atsirado pirmojo nepriklausomybės dešimtmečio pradžioje, o vienas pirmųjų jo įteisinimų buvo menininkų Nomedos ir Gedimino Urbonų 1993 m. įkurta organizacija VŠĮ „Jutempus“ (Tarpdisciplininiai meno projektai). Registrų išrašai rodo, kad tokia pavadinimo panarašė turėjo būti registruota kartu su įstaigos pavadinimu.

To laikotarpio menininkai ir menotyrininkai ieškojo, kaip apibūdinti naujus meno reiškinius, kurie nors ir kilo iš dailės tradicijos, tačiau nebuvo nei formaliai, nei konceptualiai į ją panašūs. Dailė kaip vizualiojo meno posritis tuo metu dar buvo stipriai disciplinuota meno praktika: tapyba, skulptūra, grafika ir t. t. Tuo metu taip pat radosi naujos disciplinos, tokios kaip videomenas, instaliacija ir pan.

TM siekė atsiriboti nuo dailės net dviem aspektais. Pirmą, išsivadavo iš siauro sritinio mąstymo, todėl atsisakė „dailės“ ir pasirinko „meno“ sąvoką. Antra, perkėlė discipliną ar discipliniškumą meno kūryboje į antrą vietą / planą ir pasiūlė, kad menininkų kuriamas menas neturi būti nei skirstomas, nei vertinamas pagal disciplinas. Šiuo atveju turėta omenyje, kad „disciplina“ tolygi kūrybos priemonei (tapybai, skulptūrai, grafikai, fotografijai, etc.).

Tokią meno sampratą buvo galima pavadinti „diskursyviu menu“, kur svarbiausia ne su kuo tu kuri, bet apie ką tavo kūrinys, kokias temas ir problemas įtraukia ir pan.

Žinoma, kad nei disciplininis menas, nei disciplininė dailė niekur neišnyko, ji sėkmingai gyvuoja ir toliau, vyksta parodos, organizuojami konkursai ir t. t.

Taigi, reziumuojant abu TM dėmenys pasiūlė dvejopai naują pokytį kuriant ir vertinant vizualų meną. Tas ambivalentiškumas išliko iki šiol ir gal dėl to vis dar kyla painiava ir mąstymas, kad TM galima vadinti tik tokį reiškinį, kuriame turi būti bent dvi skirtingos disciplinos, arba, LKT terminais kalbant, sritys (pvz., vizualieji menai ir teatras), tačiau tokiu atveju tai būtų multidisciplininis ar daugiadisciplininis menas.

Tarpdisciplininį požiūrį į vizualiuosius menus šiandien keičia postdisciplininis būvis (Michelkevičius, Postdisciplininis leksikonas, 2018), kai disciplinos ar išskirtinai tik jose dirbantys kūrėjai nėra lemiantys kriterijai kurti, rodyti ir vertinti vizualiuosius menus.

TM socialiniuose, politiniuose ir ekonominiuose kontekstuose

Kadangi TM pasitelkia įvairias priemones meniniam tikslui pasiekti ir jos dažnai savo prigimtimi nėra laikomos meno priemonėmis (kaip dažai tapyboje ar akmuo skulptūroje), todėl dažnai TM praktikos yra socialiai, politiškai ar ekonomiškai angažuotos. Tokiomis priemonėmis gali būti laikomos įvairios medijos (pvz., visa žiniasklaida ar viena jų rūšis televizija), socialinės ir politinės praktikos (pvz., talka ar kovojimas už tam tikros visuomenės grupės teises) ar ekonominiai įrankiai (pvz., kriptovaliutos).

TM skiriasi nuo dailės tuo, kad dalis jo veiklų gali pristatyti visai kitokią menininko funkciją visuomenėje, nei ji buvo suprantama tradicinėje dailėje. TM kūrėjas gali būti aktyvistas (pvz., Redas Diržys, Laima Kreivytė), socialinis katalizatorius (iškeliantis tam tikras visuomenės problemas ir bandantis jas spręsti), jungtis tarp mokslo, dizaino ir meno veiklų (pvz., Julijonas Urbonas) arba tarp meno ir kitų praktikų (pvz., bendradarbiavimas su balandininkais ar pelkių biologais-ekologais Nomedos ir Gedimino Urbonų projektuose Venecijos bienalėje 2007 ar 2018 metais), aplinkybių vadybininkas, jungiantis verslą, technologijas ir meną (pvz., Robertas Narkus) ar net politinis instrumentas ar veikėjas (keletas menininkų yra tapę miestų merais ar tarybų nariais, žinoma, ne visi jų yra pristatę savo šią veiklą kaip meno praktiką).

Nemaža dalis TM praktikų dalyvauja naujose ekonomikos formose kartu su startuoliais, taip pat įvairiomis technologų ir programuotojų iniciatyvomis (pvz., Technariumas) bei kūrybinėmis industrijomis plačiąja prasme, todėl TM prisideda prie ekonomikos kūrimo platesniu mastu, išeidamas už tradicinės meno rinkos sampratos (kur vertė atsiranda parduodant kūrinį), kurioje daugiausiai dalyvauja dailė ir fotografija. TM gali sukurti vertę inicijuodamas ar keisdamas procesus kitose kultūros, ekonomikos ir socialinėse srityse.

Ilgalaikis ir trumpalaikis TM poveikis kitoms sritims

(švietimui, socialinei aplinkai, sveikatos apsaugai, ekonomikai ir kita)

TM pastaruoju metu dėstomas daugiausia tik aukštosiose mokyklose dažniausiai medijų meno srities studijų programose (VDA (Animacija, Fotografija ir medijos menas), VDU (Naujųjų medijų menas), multimedijos programos kolegijose), tačiau labai svarbu pasiekti ilgalaikį tikslą ir integruoti TM į bendrojo lavinimo mokyklų programas greta dailės. Nes naujosios medijos tampa vis aktyvesne kasdienybės dalimi, todėl būtina išugdyti kūrybišką požiūrį tiek į jų panaudojimą meno kūriniuose, tiek platesniam medijų raštingumui skatinti.

Visgi socialinėje aplinkoje iki šiol susiduriama ir su tradiciškesnių VM formų (dailė, fotografija) suvokimo problemomis. Pavyzdžiui, dažnai pasitaiko komentarų, tarkim, „ar čia menas“ arba „ir aš taip galiu padaryti arba mano penkiametis vaikas“. Viena vertus, dalis šių problemų persiduoda ir TM, kita vertus, kai kurios TM praktikos iš pirmo žvilgsnio neatrodo kaip menas (ar gali būti laikomos ir ne menu), todėl jas visuomenė gali lengviau priimti ir suprasti bent iki to momento, kol jos būna įvardijamos kaip menas. Kai kurios TM praktikos turi „naudingumo“ aspektą, kai sukuriamas produktas, kurį būtų galima naudoti kasdienybėje (pvz., iš biologinių

atliekų pagamintas popierius), arba kai išsprendžiama socialinė problema (įtraukiamos į veiklas arba užimamos tam tikros visuomenės grupės (jautrios, pažeidžiamos ar, pvz., mažumos)).

Jei kalbėtume apie etinius ir sveikatos apsaugos aspektus, TM yra labiau rizikinga veikla nei įprasti VM projektai. Ypač tokie TM projektai, kurie susiję su biologiniais klausimais (biomenas) ir socialiniais-psichologiniais klausimais (jautrias bendruomenes įtraukiantis menas).

TM santykis profesionalių kūrėjų, teoretikų ir auditorijos atžvilgiu

Kadangi TM apibrėžimas takus ir nėra neįmanoma jo iki galo fiksuoti, TM kūrybos santykis yra ambivalentiškas tiek su vertintojais, tiek su auditorija. Verta paminėti, kad TM kūrėjų tapatybės klausimai aktualiausi buvo 1990–2010 metais, kai buvo bandoma nubrėžti skirtį tarp tradicinių dailės kūrėjų ir šiuolaikinio meno kūrėjų, tačiau pastaruoju metu jie mažiau svarbūs.

Panaši tendencija pastebima ir auditorijoje, pastaruoju metu visos VM sritys vis dažniau maišosi ir tampa hibridinės. Todėl iškyla abejonė, ar vis dar verta skaidyti vizualiuosius menus į tris posričius, nes juos sujungus sritis galėtų tik sustiprėti.

TM santykis vizualiojo meno kūrybos (kūrėjų, teoretikų, auditorijos ir kita) atžvilgiu

Pagrindinis TM skirtumas nuo disciplininio meno būtų tas, kad jo atstovo kūryboje nebūtų galima įvardyti dominuojančios disciplinos (ar tai būtų tapyba, ar fotografija, ar meninis rašymas).

Pastebima tendencija, kad TM kūrėjai gali tapti pripažintais menininkais net neturėdami formalaus išsilavinimo TM srityje. Jie gali būti baigę informatikos, biologijos, sociologijos ar kitas studijas, – vienintelis kriterijus būtų apčiuopiama praktika ir dalyvavimo patirtis TM kontekstuose.

Verta atkreipti dėmesį, kad dalis TM ir VM kūrėjų, teoretikų ir auditorijų gali persidengti, todėl kartais būna sunku atskirti TM nuo VM. Visgi gyvename postdisciplininio meno pasaulyje, todėl skirtingos disciplinos vis dažniau sugyvena po vienu stogu.

Tarpdisciplininio meno srities projekto apibrėžimas

TM projektas visų pirma yra vizualiojo meno (VM) projektas, nurodantis į VM kontekstą, tačiau ne vienu atveju jis gali peržengti VM ribas, tad TM projektas gali būti suvokiamas kaip išplėstinis VM projektas. Tai reikštų, kad TM gali įtraukti į savo veiklą neįsivaizduojamą kiekį kitų disciplinų ir sričių, tačiau galų gale vis tiek būtų vertinamas iš VM perspektyvos ir remiantis VM kriterijais.

Tarpdisciplininio meno srities raidos vertinimo kriterijai

Eil. Nr.	Kriterijaus pavadinimas	Kriterijaus aprašymas	Matavimo vienetas
1.	Tarptautiškumas	Žymi, kiek vietiniai kūrėjai yra rodomi ir pristatomi užsienio renginiuose.	Kūrėjų skaičius
2.	Sąsajumas	Su kokiais kontekstais bei institucijomis yra sudaromi (arba vyksta neformaliai) partnerystės tinklai tiek Lietuvoje, tiek užsienyje.	Kokybinis rodiklis
3.	TM scenos apimtis	Kiek scenoje yra kūrėjų, kūrimo, rodymo ir vertinimo institucijų.	Vienetas
4.	Santykis tarp vietinių ir atvykstančių kūrėjų	Koks yra TM renginiuose santykis tarp vietinių ir atvykstančių kūrėjų.	Kūrėjų skaičius
5.	Prieinamumas visuomenei	Kiek TM produktai ir paslaugos yra prieinami visuomenei viešai ir kaip mokama paslauga.	Produktų ir paslaugų skaičius
6.	Formaliosios ir neformaliosios edukacijos plėtra	Ją žymi, kiek ir kokių yra TM programų kolegijose ir universitetuose visose trijose pakopose: bakalauro, magistro ir meno bei mokslo doktorantūros. Kokie TM kursai dėstomi kitose programose. Kokia TM dalykų integracija bendrojo lavinimo mokyklų ir neformaliojo švietimo įstaigų programose.	Programų skaičius
7.	TM dalyvavimas meniniuose ir moksliniuose tyrimuose	Kiek TM yra įtraukiamas į naujų žinių ir inovacijų kūrimą per meninius ir mokslinius tyrimus.	Projektų ir / ar tyrimų skaičius
8.	Leidyba	Kiek plačiai TM kūrėjai ir projektai yra reprezentuojami monografiuose ar kituose leidiniuose (neapribojant formatų ne tik knygose, bet ir vaizdo ir garso rinkiniuose ar interneto puslapiuose).	Leidinių ir / arba paminėjimų skaičius
9.	Matomumas žiniasklaidoje	Kur ir kaip dažnai analizuojami TM kūrėjai ir projektai.	Paminėjimų skaičius

Tarpdisciplininio meno srities raidos rodikliai

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Rodiklio aprašymas	Matavimo vienetas
1.	Dalyvavimas tarptautiniuose renginiuose	Dalyvavimas įvairiuose TM kontekstui svarbiuose renginiuose (festivaliuose, parodose, bienalėse etc.) kaip pvz., <i>Ars Electronica, transmediale</i> , ISEA (<i>International Symposium on Electronic Art</i>), <i>Pixelache Helsinki</i> , RIXC ar platesniuose VM renginiuose, kaip Venecijos bienalė, <i>Manifesta</i> , dOCUMENTA ir t. t.	Dalyvavimą įrodantis faktas
2.	Apdovanojimai tarptautiniuose renginiuose	Įvertinimai ir apdovanojimai įvairiuose TM kontekstui svarbiuose renginiuose (festivaliuose, parodose, bienalėse etc.) kaip pvz., <i>Ars Electronica, transmediale</i> , ISEA (<i>International Symposium on Electronic Art</i>), <i>Pixelache Helsinki</i> , RIXC ar platesniuose VM renginiuose, kaip Venecijos bienalė, <i>Manifesta</i> , dOCUMENTA ir t. t.	Apdovanojimo vertė kontekste (nustato ekspertai)
3.	Įtraukimas į muziejų kolekcijas	Specializuotuose TM kontekstuose (<i>ZKM Center for Art and Media Karlsruhe</i> , <i>Hartware MedienKunstVerein Dortmund</i> ir t. t.) arba platesniuose VM konteksto muziejuose.	Kūrinių vnt.
4.	Produkcijos apimtis	Leidinių, parodų, performansų, festivalių, konferencijų ir kt. renginių kiekis.	Produkcijos vnt.
5.	TM edukacijos plėtra ir rezultatai	TM programas baigusią įvairių pakopų studentų skaičius ir jų vėlesnis dalyvavimas TM veiklose.	Žmonių sk.
6.	Meninių tyrimų rezultatai	Apsigynusių TM meno daktarų skaičius Lietuvoje bei lietuvių užsienyje.	Žmonių sk.
7.	Mokslinių tyrimų rezultatai	Išleistos monografijos ir straipsniai apie TM.	Vnt.
8.	TM sklaida ir viešinimas	Žiniasklaidos monitoringo metu nustatytas TM paminėjimo kiekis.	Vnt.

Tarpdisciplininio meno srities projekto vertinimo kriterijai

Eil. Nr.	Kriterijaus pavadinimas	Kriterijaus aprašymas	Matavimo vienetas
1.	Turinio ar idėjos tarpdiscipliniškumas	Įvairių meno ir mokslo disciplinų jungimas.	10 %
2.	Partnerystės su vietiniais ir tarptautiniais kūrėjais ir institucijomis	Kiek plačiai yra įsitraukta į atitinkamo konteksto kūrėjų ir organizacijų tinklus tiek Lietuvoje, tiek užsienyje.	10 %
3.	Patirtis dalyvaujant profesionaliuose TM kontekstuose	Parodose, renginiuose, leidiniuose, projektuose ir t. t.	20 %
4.	Idėjos aktualumas, pagrįstumas ir novatoriškumas	Kodėl būtent šiuo metu siūlomą idėją reikėtų įgyvendinti ir kuo ji skiriasi nuo kitų įgyvendinamų ar įgyvendintų projektų.	10 %
5.	Meninės veiklos kokybė	Vertinama ne tik idėja ir jos aiškumas bei realistiškumas (pasvertas ambicingumas), bet ir vadovų, kuratorių bei dalyvių patirtis.	20 %
6.	Projekto procesų ir rezultatų prieinamumas	Kiek atviri yra projekto procesai ir kokiais būdais bei kiek realistiškai bei tvariai prieinami procesai ir rezultatai realiose ir virtualiose erdvėse.	10 %
7.	Projekto viešinimas ir sklaida auditorijoms	Kokia yra informacijos apie projektą socialiniuose tinkluose bei žiniasklaidoje sklaidos strategija ir taktika. Kokia yra projekto pasiekiamumo (ir esant galimybės cituojamumo) apimtis.	10 %
8.	Vadybos ir sąmatos pagrįstumas bei patirtis su panašiais projektais	Komanda, sąmatos eilučių pagrįstumas, anksčiau sėkmingai įgyvendinti projektai ir jų rezultatų prieinamumas. Lėšų pritraukimas ir panaudojimo reikšmingumas ir tvarumas.	10 %

Tarpdisciplininio meno srities projekto rodikliai

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Rodiklio aprašymas	Matavimo vienetas
1.	Dalyvių skaičius	Kūrėjų ir bendradarbių (mokslininkų, kitų sričių praktikų), įsitraukusių į projektą, skaičius.	Vnt.
2.	Auditorijos skaičius	Fizinės ir virtualios (nuotolinės auditorijos) skaičius. Atkreipiamas dėmesys į auditorijos demografiją (miestai, regionai, lytis, rasė, amžius, išsilavinimas).	Vnt.
3.	Aktyvumas socialinėse medijose	Kvietimai į renginį, dokumentacijos sklaida, sekėjų pamėgtukai, įvertinimai ir komentarai <i>Facebook</i> , <i>Instagram</i> ir kituose tinkluose.	Vnt.
4.	Recenzijos	Profesionalioje ir populiarioje žiniasklaidoje bei socialinėse medijose Lietuvoje ir užsienyje.	Vnt.
5.	Sukurti produktai ir paslaugos	Projekto metu sukurti produktai ir paslaugos. Taip pat turėtų būti vertinamas ir atliktas tyrimas bei procesai, kurie nebūtinai pasibaigs su faktine projekto pabaiga.	Vnt.
6.	Dokumentacija ir jos sklaida	Profesionali ir mėgėjiška foto-, video-, audio- ir tekstinė projekto proceso ir rezultatų dokumentacija bei jos pasiekiamumas tiek organizatoriaus, tiek tarptautinėse platformose. Kuo didesnė auditorija, tuo labiau turi būti vertinama.	Vnt.
7.	Naujų ryšių ir kontaktų užmezgimas	Kiek pavyko pritraukti naujų (iš anksto nenumatytų) profesionalų į projektą.	Vnt.

Santrauka

Tarpdisciplininio meno srities apibrėžimas

Tarpdisciplininis menas (TM) – tai iš vizualaus meno (VM) susiformavusi meno sritis, kuri nuolat peržengia ne tik apimamas disciplinas, bet ir kitas meno, mokslo ir įvairias praktinės bei teorinės veiklos sritis. TM pagrindiniai kriterijai yra šie:

tarpdiscipliniškumas tarp vizualaus meno ir kitų meno bei mokslo sričių, atitinkama kūrimo ir rodymo institucija ar kontekstas bei antispecializacija ir antiizoliacija.

Transdisciplininis menas, kuris pasireiškia vis naujai atsirandančiomis kūrybos veiklomis, taip pat laikytinas TM. Tačiau reikia pabrėžti, kad TM nėra multidisciplininis menas, kai formaliai siejamos kelios disciplinos ar sritys, greičiau tai kūrimo ir mąstymo būdas, išeinantis iš vienos disciplinos, cecho ar gildijos ribų.

Nors dalis TM veiklų ir kontekstų persidengia su šiuolaikiniu menu, tačiau TM neįmanoma apibrėžti per šiuolaikinio meno sąvoką, nes pastarojo samprata ne tik nuolat kinta, bet yra labai priklausoma nuo ideologinių ir institucinių pozicijų.

Tarpdisciplininio meno srities veiklų sąrašas

- Tarpdisciplininio meno veiklos projektavimas
- Meninis tyrimas arba tyrimas, reikalingas sukurti projektui
- Eksperimentas / bandymas laboratorijoje ar dirbtuvėse, technologijų ir medžiagų konstravimas ir testavimas
- Darbas studijoje, laboratorijoje ar bet kurioje kito darbinėje erdvėje
- Bendradarbiavimas su bendruomene, mokslo sritimi ar institucija ar visuomenine organizacija
- Projekto pristatymas konferencijoje, seminare, festivalyje, simpoziume ir kitame profesionaliame sklaidos reginyje
- Ir visos kitos, kūrėjų ir ekspertų manymu, tinkamos, bet nenurodytos veiklos

Tarpdisciplininio meno srities produktų ir paslaugų sąrašas

- Paroda
- Garso įrašas / leidinys (CD, MC (garsajuostė), LP (vinilas), skaitmeninė laikmena, elektroninė nuoroda)
- Performansas / koncertas / atlikimas
- Judančio vaizdo kūrinys (animacija, filmas, išplėstinė realybė (XR), virtuali realybė (VR))
- Instaliacija
- Interaktyvus kūrinys
- Interneto puslapis ar socialinių medijų profilis
- Tarpdisciplininio meno veiklos metu sukurtas prototipas ar modelis
- Leidinys (spausdintas arba elektroninis)
- Publikacija kitame leidinyje
- Pristatymas konferencijoje ar seminare
- Festivalis, simpoziumas, seminaras, dirbtuvės (kuravimas ir organizavimas)
- Renginys viešoje erdvėje arba įtraukiant bendruomenes
- Ir visi kiti, kūrėjų ir ekspertų manymu, tinkami, bet nenurodyti produktai ir paslaugos

Tarpdisciplininio meno srities raidos apibrėžimas

TM sąvoka yra iš dalies nusistovėjusi ir turi tam tikrą kultūrinę vartojimo tradiciją Lietuvoje, tačiau pasauliniu mastu ji nėra plačiai vartojama. Jai iš dalies sinonimiškos sąvokos „tarpdalykinis“ ar „interdisciplininis“ taip pat turi nusistovėjusias vartojimo konotacijas ir jos dažniau aptinkamos mokslo ir edukacijos laukuose, tačiau kai kalbame apie meno raišką (pvz., fotografiją ar skulptūrą), mes jas vadiname disciplinomis, o ne dalykais, todėl „tarpdisciplininis“ šiame kontekste yra geriausias būdvardis.

Kaimyninėse šalyse yra vartojamos kitos sąvokos. Pvz., Lenkijoje ir kitose šalyse vartojamos „intermedijų“ (angl. „intermedia“) ar „intermedijos meno“ sąvokos, kurios apima arba naujesnes vizualaus meno formas, pavyzdžiui, medijų ar performanso meną, arba formas, peržengiančias vienos meno srities ribas ir disciplinas. Ši sąvoka buvo pradėta vartoti XX a. 7 dešimtmetyje *Fluxus* menininko Dicko Higginso.

Iš dalies sinonimiškos ir persidengiančios su TM sąvokos yra „medijų menas“, „meno ir mokslo sąveikos praktikos“ (ang. *Art & Science*), *intermedijų menas*, „meninis tyrimas“ ir pan.

Kita vertus, tai, ką sąvoka apima, nėra stabilu, nes ji aprėpia ir „besirandančias meno formas“ („emerging arts“ arba „unstable arts“), kurios kinta, kai tik naujos technologijos, medijos ar reiškiniai yra įtraukiami į meno lauką kaip metodai, priemonės ar temos.

TM yra susijusi su Lietuvos ir kaimyninių šalių meno istorija ir sociopolitiniu kontekstu. Pasak „Dailės žodyno“ (VDA leidykla, 1999), dailė buvo skirstoma į vaizduojamąją, taikomąją ir monumentaliją, tačiau jau nebe pirmas dešimtmetis toks skirstymas nebevertojamas. Vilniaus dailės akademijoje irgi beveik prieš dešimtmetį buvo atsakyta meną skirstyti į taikomąjį ir vaizduojamąjį. Iš dalies architektūra ir dizainas pakeitė „taikomosios dailės“ sąvoką, o monumentalioji dailė arba prie jų prisijungė, arba tapo šiuolaikiniu menu. „Tarpdisciplininis menas“ atsirado pirmojo nepriklausomybės dešimtmečio pradžioje, o vienas pirmųjų jo įteisinimų buvo menininkų Nomedos ir Gedimino Urbonų 1993 m. įkurta organizacija VšĮ „Jutempus“ (Tarpdisciplininiai meno projektai). Registrų išrašai rodo, kad tokia pavadinimo paantraštė turėjo būti registruota kartu su įstaigos pavadinimu.

To laikotarpio menininkai ir menotyrininkai ieškojo, kaip apibūdinti naujus meno reiškinius, kurie nors ir kilo iš dailės tradicijos, tačiau nebuvo nei formaliai, nei konceptualiai į ją panašūs. Dailė kaip vizualiojo meno posritis tuo metu dar buvo stipriai disciplinuota meno praktika: tapyba, skulptūra, grafika ir t. t. Tuo metu taip pat radosi naujos disciplinos, tokios kaip videomenas, instaliacija ir pan.

TM siekė atsiriboti nuo dailės net dviem aspektais. Pirmą, išsivadavo iš siauro sritinio mąstymo, todėl atsiskyrė „dailės“ ir pasirinko „meno“ sąvoką. Antra, perkėlė discipliną ar discipliniškumą meno kūryboje į antrą vietą / planą ir pasiūlė, kad menininkų kuriamas menas neturi būti nei skirstomas, nei vertinamas pagal disciplinas. Šiuo atveju turėta omenyje, kad „disciplina“ tolygi kūrybos priemonei (tapybai, skulptūrai, grafikai, fotografijai etc.).

Tokią meno sampratą buvo galima pavadinti „diskursyviu menu“, kur svarbiausia ne su kuo tu kuri, bet apie ką tavo kūrinys, kokias temas ir problemas įtraukia ir pan.

Tarpdisciplininio meno srities projekto apibrėžimas

TM projektas visų pirma yra vizualiojo meno (VM) projektas, nurodantis į VM kontekstą, tačiau ne vienu atveju jis gali peržengti VM ribas, tad TM projektas gali būti suvokiamas kaip išplėstinis VM projektas. Tai reikštų, kad TM gali įtraukti į savo veiklą neįsivaizduojamą kiekį kitų disciplinų ir sričių, tačiau galų gale vis tiek būtų vertinamas iš VM perspektyvos ir remiantis VM kriterijais.

Tarpdisciplininio meno srities raidos vertinimo kriterijai

TM raidos vertinimo kriterijai yra skirti įvertinti pačią sritį kaip visumą, o rodikliai parodo, kaip konkrečiai sritis pasireiškia įvairiuose laukuose. Kriterijai ir rodikliai galėtų būti pateikti konkrečiam ekspertiniam vertinimui, kuris leistų įvertinti ir išmatuoti sritį bei jos raidą. Pagrindinis metodas būtų ekspertinis vertinimas bei duomenų paieška per viešai prieinamus ir LKT bazėse esamus šaltinius.

Eil. Nr.	Kriterijaus pavadinimas	Kriterijaus aprašymas	Matavimo vienetas
1.	Tarptautiškumas	Žymi, kiek vietiniai kūrėjai yra rodomi ir pristatymo užsienio renginiuose.	Kūrėjų skaičius
2.	Sąsajumas	Su kokiais kontekstais bei institucijomis yra sudaromi (arba vyksta neformaliai) partnerystės tinklai tiek Lietuvoje, tiek užsienyje.	Kokybinis rodiklis
3.	TM scenos apimtis	Kiek scenoje yra kūrėjų, kūrimo, rodymo ir vertinimo institucijų?	Vienetas
4.	Santykis tarp vietinių ir atvykstančių kūrėjų	Koks yra TM renginiuose santykis tarp vietinių ir atvykstančių kūrėjų.	Kūrėjų skaičius
5.	Prieinamumas visuomenei	Kiek TM produktai ir paslaugos yra prieinami visuomenei viešai ir kaip mokama paslauga.	Produktų ir paslaugų skaičius
6.	Formaliosios ir neformaliosios edukacijos plėtra	Ją žymi, kiek ir kokių yra TM programų kolegijose ir universitetuose visose trijose pakopose: bakalauro, magistro ir meno bei mokslo doktorantūros. Kokie TM kursai dėstomi kitose programose. Kokia TM dalykų integracija bendrojo lavinimo mokyklų ir neformaliojo švietimo įstaigų programose.	Programų skaičius
7.	TM dalyvavimas meniniuose ir moksliniuose tyrimuose	Kiek TM yra įtraukiamas į naujų žinių ir inovacijų kūrimą per meninius ir mokslinius tyrimus.	Projektų ir / ar tyrimų skaičius
8.	Leidyba	Kiek plačiai TM kūrėjai ir projektai yra reprezentuojami monografinėse ar kituose leidiniuose (neapribojant formatų ne tik knygose, bet ir vaizdo ir garso rinkiniuose ar interneto puslapiuose).	Leidinių ir/arba paminėjimų skaičius
9.	Matomumas žiniasklaidoje	Kur ir kaip dažnai analizuojami TM kūrėjai ir projektai.	Paminėjimų skaičius

Tarpdisciplininio meno srities raidos rodikliai

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Rodiklio aprašymas	Matavimo vienetas
1.	Dalyvavimas tarptautiniuose renginiuose	Dalyvavimas įvairiuose TM kontekstui svarbiuose renginiuose (festivaliuose, parodose, bienalėse etc.), kaip pvz., <i>Ars Electronica, transmediale</i> , ISEA (<i>International Symposium on Electronic Art</i>), <i>Pixelache Helsinki</i> , RIXC ar platesniuose VM renginiuose, kaip Venecijos bienalė, <i>Manifesta</i> , dOCUMENTA ir t. t.	Dalyvavimą įrodantis faktas
2.	Apdovanojimai tarptautiniuose renginiuose	Įvertinimai ir apdovanojimai įvairiuose TM kontekstui svarbiuose renginiuose (festivaliuose, parodose, bienalėse etc.) kaip pvz., <i>Ars Electronica, transmediale</i> , ISEA (<i>International Symposium on Electronic Art</i>), <i>Pixelache Helsinki</i> , RIXC ar platesniuose VM renginiuose, kaip Venecijos bienalė, <i>Manifesta</i> , dOCUMENTA ir t. t.	Apdovanojimo vertė kontekste (nustato ekspertai)
3.	Įtraukimas į muziejų kolekcijas	Specializuotuose TM kontekstuose (<i>ZKM Center for Art and Media Karlsruhe</i> , <i>Hartware MedienKunstVerein Dortmund</i> ir t. t.) arba platesniuose VM konteksto muziejuose.	Kūrinių vnt.
4.	Produkcijos apimtis	Leidinių, parodų, performansų, festivalių, konferencijų ir kt. renginių kiekis.	Produkcijos vnt.
5.	TM edukacijos plėtra ir rezultatai	TM programas baigusią įvairių pakopų studentų skaičius ir jų vėlesnis dalyvavimas TM veiklose.	žmonės
6.	Meninių tyrimų rezultatai	Apsigynusių TM meno daktarų skaičius Lietuvoje bei lietuvių užsienyje.	žmonės
7.	Mokslinių tyrimų rezultatai	Išleistos monografijos ir straipsniai apie TM.	Vnt.
8.	TM sklaida ir viešinimas	Žiniasklaidos monitoringo metu nustatytas TM paminėjimų kiekis.	Vnt.

Tarpdisciplininio meno srities projekto vertinimo kriterijai

Eil. Nr.	Kriterijaus pavadinimas	Kriterijaus aprašymas	Matavimo vienetas
1.	Turinio ar idėjos tarpdiscipliniškumas	Ivairių meno ir mokslo disciplinų siejimas.	10 %
2.	Partnerystės su vietiniais ir tarptautiniais kūrėjais ir institucijomis	Kiek plačiai yra įsitraukta į atitinkamo konteksto kūrėjų ir organizacijų tinklus tiek Lietuvoje, tiek užsienyje.	10 %
3.	Patirtis dalyvaujant profesionaliuose TM kontekstuose	Parodose, renginiuose, leidiniuose, projektuose ir t. t.	20 %
4.	Idėjos aktualumas, pagrįstumas ir novatoriškumas	Kodėl būtent šiuo metu siūlomą idėją reikėtų įgyvendinti ir kuo ji skiriasi nuo kitų įgyvendinamų ar įgyvendintų projektų.	10 %
5.	Meninės veiklos kokybė	Vertinama ne tik idėja ir jos aiškumas bei realistiškumas (pasvertas ambicingumas), bet ir vadovų, kuratorių bei dalyvių patirtis.	20 %
6.	Projekto procesų ir rezultatų prieinamumas	Kiek atviri yra projekto procesai ir kokiais būdais bei kiek realistiškai bei tvariai prieinami procesai ir rezultatai realiose ir virtualiose erdvėse.	10 %
7.	Projekto viešinimas ir sklaida auditorijoms	Kokia yra informacijos apie projektą socialiniuose tinkluose bei žiniasklaidoje sklaidos strategija ir taktika. Kokia yra projekto pasiekiamumo (ir esant galimybės cituojamumo) apimtis.	10 %
8.	Vadybos ir sąmatos pagrįstumas bei patirtis su panašiais projektais	Komanda, sąmatos eilučių pagrįstumas, anksčiau sėkmingai įgyvendinti projektai ir jų rezultatų prieinamumas. Lėšų pritraukimas ir panaudojimo reikalingumas ir tvarumas.	10 %

Tarpdisciplininio meno srities projekto rodikliai

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Rodiklio aprašymas	Matavimo vienetas
1.	Dalyvių skaičius	Kūrėjų ir bendradarbių (mokslininkų, kitų sričių praktikų), įsitraukusių į projektą, skaičius.	Vnt.
2.	Auditorijos skaičius	Fizinės ir virtualios (nuotolinės auditorijos) skaičius. Atkreipiamas dėmesys į auditorijos demografiją (miestai, regionai, lytis, rasė, amžius, išsilavinimas).	Vnt.
3.	Aktyvumas socialinėse medijose	Kvietimai į renginį, dokumentacijos sklaida, sekėjų pamėgtukai, įvertinimai ir komentarai Facebook, Instagram ir kituose tinkluose.	Vnt.
4.	Recenzijos	Profesionalioje ir populiarioje žiniasklaidoje bei socialinėse medijose Lietuvoje ir užsienyje.	Vnt.
5.	Sukurti produktai ir paslaugos	Projekto metu sukurti produktai ir paslaugos. Taip pat turėtų būti vertinamas ir atliktas tyrimas bei procesai, kurie nebūtinai pasibaigs su faktine projekto pabaiga.	Vnt.
6.	Dokumentacija ir jos sklaida	Profesionali ir mėgėjiška foto-, video-, audio- ir tekstinė projekto proceso ir rezultatų dokumentacija bei jos pasiekiamumas tiek organizatoriaus, tiek tarptautinėse platformose. Kuo didesnė auditorija, tuo labiau turi būti vertinama.	Vnt.
7.	Naujų ryšių ir kontaktų užmezgimas	Kiek pavyko pritraukti naujų (iš anksto nenumatytų) profesionalų į projektą	Vnt.

